

DJO Saurio Jassi(OM)

09.08.2019
JULKINEN

Asia

Komission tiedonanto yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisesta

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

E-kirjeen tarkoituksena on informoida eduskuntaa Euroopan komission 24.7.2019 julkaisemasta tiedonannosta, jossa tarkastellaan EU:n tietosuojalainsäädännön täytäntöönpanoa ja vaikutuksia sekä sillä luodun uuden valvontajärjestelmän toimivuutta.

Tiedonanto on jatkoa komission 24.1.2018 julkaisemalle tiedonannolle ”Vahvempi suoja, uudet mahdollisuudet – komission ohjeet yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisesta sellaisenaan 25. toukokuuta 2018 lähtien”.

Komissio on käyttänyt tiedonantonsa tausta-aineistona asettamansa monisidosryhmäisen asiantuntijaryhmän raporttia yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 2016/679) soveltamisesta. Nyt julkaistua tiedonantoa tullaan käyttämään pohjana kevääseen 2020 ajoittuvalle tietosuoja-asetuksen arvioinnista ja uudelleentarkastelusta annettavalle kertomukselle. Tähän on tarkoitus sisältyä myös kumotun henkilötietodirektiivin (95/46/EY) nojalla tehtyjen 11 tietosuojan riittävyttä koskevan päätöksen arviointi.

Komissio esittelee tiedonantoaan neuvoston tietosuojatyöryhmän kokouksessa syyskuussa 2019.

Suomen kanta

Suomi katsoo komission tavoin, että vahvalla tietosuojasääntelyllä on tärkeä rooli henkilötietojen suojaa koskevan perusoikeuden toteutumisessa. Tietosuojaa koskevat säännöt ovat olennaisia demokraattisessa ja digitaalitalouteen entistä enemmän pohjautuvassa yhteiskunnassa. On tärkeää, että henkilötietojen suoja huomioidaan myös esimerkiksi sektorikohtaista EU-politiikkaa ja -lainsäädäntöä valmisteltaessa.

Suomi pitää myönteisenä, että yleistä tietosuoja-asetusta ja sen vaikutuksia arvioidaan säännöllisesti EU-tasolla. Niin ikään Suomi pitää tärkeänä, että komissio ottaa asianmukaisesti huomioon neuvoston, Euroopan parlamentin, jäsenvaltioiden, tietosuojaneuvoston ja muiden sidosryhmien ja kansalaisten näkemykset osana arviointityötään tiedonannossa todetun mukaisesti.

Suomi pitää myönteisenä sitä, että komissio edelleen jatkaa tiedotus- ja sidosryhmätoimintaansa ja että se arvioi voimassa olevia tietosuoja koskevia riittävyyspäätöksiä osana kevääseen 2020 ajoittuvaa arviointikertomustaan.

Pääasiallinen sisältö

Komissio keskittyy tiedonannossaan pääasiassa yleiseen tietosuoja-asetukseen, mutta kiinnittää huomiota myös rikosasioihin sovellettavaan tietosuojasääntelyyn sekä ehdotukseen sähköisen viestinnän tietosuoja-asetukseksi, joka korvaisi voimassa olevan sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin (2002/58/EY). Lisäksi tiedonannossa tuodaan esille tietosuojasääntelyn ulottuminen useille unionin sektorikohtaisille politiikka-aloille, kuten televiestintä, terveystiedot, tekoäly, liikenne, energia, kilpailuoikeus, vaalit sekä lainvalvonta.

Tiedonannossa todetaan, että kaikki jäsenvaltiot Kreikkaa, Portugalia ja Sloveniaa lukuun ottamatta ovat saattaneet tietosuoja-asetusta täydentävän kansallisen lainsäädäntönsä voimaan tiedonannon julkaisuhetken mennessä. Erityislainsäädännön osalta kansalliset lainsäädäntötoimet jatkuvat edelleen. Komissio seuraa myös jatkossa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä varmistaakseen, että se on tietosuoja-asetuksen mukaista ja ettei siinä ole kyse ylisääntelystä. Komissiolla on tarkoitus käydä jäsenvaltioiden kanssa kahdenvälisiä keskusteluja, joissa se kiinnittää erityistä huomiota

- a) valvontaviranomaisten riippumattomuuteen huomioiden taloudellisten, teknisten ja henkilöstöön liittyvien resurssien riittävyys;
- b) miten kansallinen sääntely rajoittaa rekisteröityjen oikeuksia;
- c) vaatimukseen siitä, että mikäli tietosuoja-asetus ei jätä kansallista liikkumavaraa, sääntelyllä ei tule asettaa asetuksen ylittäviä vaatimuksia esimerkiksi oikeuskäsittelylle;
- d) vaatimukseen sovittaa yhteen oikeus henkilötietojen suojaan ja toisaalta sanan- ja tiedonvapauteen siten, että journalistista vapautta ei rajoiteta.

Komissio toteaa käyttävänsä koko käytössään olevaa keinovalikoimaa, mukaan lukien rikkomusmenettelyjä, tietosuoja-asetuksen asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Komissio katsoo, että tietosuoja-asetuksen tavoitteessa yhtenäistää jäsenvaltioiden lainsäädäntö on pääosin onnistuttu. Sidosryhmät ovat kuitenkin tuoneet esiin huolensa siitä, että joillakin aloilla jäsenvaltiot ovat käyttäneet pitkälle kansallista sääntelyliikkumavaraa, mikä voi johtaa sääntelyn hajanaisuuteen ja tarpeettomaan hallinnolliseen taakkaan.

Komission arvion mukaan valvontaviranomaiset ovat onnistuneet omaksumaan tasapainoisen lähestymistavan valvontaan, painottaen dialogia, mutta määräten tarvittaessa myös seuraamuksia. Komissio luettelee tiedonannossaan esimerkkejä tietosuojaviranomaisten asettamista sakoista, jotka ovat suuruudeltaan vaihtelevia alkaen 5000 eurosta itävaltalaiselle vedonlyöntikahviolle ulottuen aina 50 miljoonan euron sakkoon Googlelle Ranskassa. Useat valvontaviranomaisten sakkopäätökset ovat tosin vielä tuomioistuinten tutkittavana.

Komissio katsoo, että valvontaviranomaisten yhteistyö tietosuoja-asetuksella perustetun kansallisista tietosuojaviranomaisista ja Euroopan tietosuojavaltuutetun (EDPS) jäsenistä koostuvan Euroopan tietosuojaneuvoston kanssa on tiivistynyt ja tietosuojaneuvosto on julkaissut jo noin 20 yleistä ohjetta tietosuoja-asetuksen keskeisistä kysymyksistä.

Tietosuojaneuvoston olisi kuitenkin edelleen vahvistettava johtajuuttaan, tehostettava päätöksentekoaan ja kehitettävä EU:n yhteistä tietosuojakulttuuria.

Tiedonannon mukaan EU:n kansalaiset ovat aiempaa tietoisempia tietosuojaan liittyvistä oikeuksistaan ja myös kääntyvät yhä aktiivisemmin sekä palveluntarjoajien että valvontaviranomaisten puoleen. Komissio viittaa toukokuussa 2019 julkaistuun Eurobarometriin, jonka mukaan lähes 60 prosenttia kansalaisista tietää, että heidän omassa maassaan on tietosuojaviranomainen. Toisaalta erityisesti tietoverkossa kansalaisten omissa yksityisyysasetuksissa olisi edelleen parantamisen varaa. Komissio on tästä syystä käynnistänyt kesällä 2019 uuden tiedotuskampanjan kannustaakseen eurooppalaisia lukemaan tietosuojalausekkeet ja optimoimaan yksityisyysasetuksensa.

Yleisesti tietosuoja-asetus on auttanut yrityksiä parantamaan tietoturvaansa ja kehittämään yksityisyyden suojaa kilpailuetuna. Erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset ovat kuitenkin nostaneet esiin tarpeen selkeämmälle ohjeistukselle. Komissio toteaa, että se tukee pk-yrityksiä sääntöjen soveltamisessa myös jatkossa ja käyttää tietosuoja-asetuksen tarjoamaa keinovalikoimaa, johon kuuluvat muun muassa mallisopimuslausekkeet, käytäntönsäännöt ja uusi sertifiointimekanismi.

Yhä useammat kolmannet maat ovat käyttäneet tietosuoja-asetusta mallina päivittäessään omaa lainsäädäntöään. Tämä lähentyminen tarjoaa uusia mahdollisuuksia turvalliseen tiedonsiirtoon EU:n ja kolmansien maiden välillä. Komissio aikoo tehostaa edelleen vuoropuhelua, jota se käy EU:n ulkopuolisten maiden kanssa tietosuojan riittävydestä, myös lainvalvonnan alalla.

Tiedonannon johtopäätökset

Lainsäädännön täytäntöönpano ja täydentäminen

- Niiden kolmen jäsenvaltion, jotka eivät ole vielä päivittäneet kansallista tietosuojalainsäädäntöään, on tehtävä vaadittavat toimet kiireellisesti. Kaikkien jäsenvaltioiden on saatettava sektorikohtainen lainsäädäntönsä vastaamaan tietosuoja-asetuksen vaatimuksia.
- Komissio tulee käyttämään kaikkia käytössään olevia keinoja sen varmistamiseksi, että jäsenvaltiot noudattavat tietosuoja-asetusta ja rajoittavat unionin tietosuojakehyksen hajanaisuutta.

Uuden hallintojärjestelmän täyden potentiaalin saavuttaminen

- Jäsenvaltioiden on varmistettava valvontaviranomaisten taloudellisten, teknisten ja henkilöstöön liittyvien resurssien riittävyys.
- Valvontaviranomaisten on lisättävä rajat ylittävää yhteistyötään esimerkiksi tekemällä yhteisiä tutkimuksia. Jäsenvaltioiden on helpotettava tutkimusten aikaansaamista.
- Tietosuojaneuvoston on kehitettävä EU:n tietosuojakulttuuria edelleen ja hyödynnettävä tietosuoja-asetuksen tarjoamia välineitä yhtenäisen lainsoveltamisen varmistamiseksi. Tietosuojaneuvoston tulee jatkaa etenkin pk-yrityksiin kohdistuvaa opastusta tietosuoja-asetuksen soveltamisesta laatimiensa suuntaviivojen avulla.
- Tietosuojaneuvoston sihteeristön asiantuntemusta olisi vahvistettava, jotta se tukisi ja ohjaisi tietosuojaneuvoston työtä entistä tehokkaammin.
- Komissio jatkaa tietosuojaviranomaisten ja tietosuojaneuvoston työn tukemista erityisesti osallistumalla aktiivisesti tietosuojaneuvoston työhön ja kiinnittämällä

tietosuojaneuvoston huomion EU-oikeuden asettamiin vaatimuksiin tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanon varmistamiseksi.

- Komissio tukee tietosuojaviranomaisten ja muiden – erityisesti kilpailuasioden – viranomaisten välistä vuorovaikutusta kunnioittaen kunkin viranomaisen toimivaltuuksia.

Sidosryhmien tukeminen ja osallistuttaminen

- Tietosuojaneuvoston tulee tehostaa tapaa, jolla se ottaa sidosryhmät osalliseksi työhönsä. Komissio jatkaa tietosuojaviranomaisten taloudellista tukemista auttaakseen niitä saavuttamaan sidosryhmät.
- Komissio jatkaa toimiaan tietoisuuden lisäämiseksi ja työtään sidosryhmien kanssa.

Kansainvälisen lähentymisen edistäminen

- Komissio syventää dialogiaan tietosuojan riittävydestä, mukaan lukien lainvalvonnan alalla, keskeisten kumppanimaiden kanssa. Erityisesti pyrkimyksenä on saattaa Korean tasavallan kanssa käynnissä olevat neuvottelut päätökseen lähikuukausien aikana. Kevääseen 2020 ajoittuvaan tietosuoja-asetuksen arvioinnista ja uudelleentarkastelusta annettavaan kertomukseen on tarkoitus sisällyttää kumotun henkilötietodirektiivin nojalla tehtyjen 11 tietosuojan riittävyttä koskevan päätöksen arviointi.
- Komissio jatkaa työtään maiden kanssa, jotka ovat kiinnostuneita säätämään nykyaikaista yksityisyyttä koskevaa lainsäädäntöä ja vahvistaa yhteistyötään kolmansien valtioiden valvontaviranomaisten ja alueellisten järjestöjen kanssa jakamalla teknistä apua ja parhaita käytänteitä.
- Komissio on yhteydessä monenvälisiin ja alueellisiin järjestöihin edistääkseen tietosuojan korkean tason merkitystä kaupankäynnin edellytyksenä ja yhteistyön edistäjänä (kuten esimerkiksi Japanin G20 kokouksessa tekemän ”Data Free Flow with Trust -aloitteen yhteydessä).

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Tiedonanto ei ole oikeudellisesti sitova.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Toistaiseksi ei ole tietoa tiedonannon käsittelystä Euroopan parlamentissa.

Kansallinen valmistelu

E-kirje on käsitelty oikeudelliset kysymykset – jaoston (EU35) kokouksessa 28.8.2019.

Eduskuntakäsittely

–

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Tiedonannolla ei ole suoria vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Taloudelliset vaikutukset

Tiedonannolla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Yleisen tietosuoja-asetuksen 97 artiklan mukaan komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle säännöllisesti kertomukset asetuksen arvioinnista ja uudelleentarkastelusta. Ensimmäinen arviointikertomus tulee toimittaa viimeistään 25.5.2020. Kun komissio tekee tällaisia arviointeja ja uudelleenarviointeja, sen tulee ottaa huomioon Euroopan parlamentilta ja neuvostolta sekä muilta asiaankuuluvilta elimiltä ja muista lähteistä saadut näkemykset ja löydökset. Suomen puheenjohtajuuskaudella syksyllä 2019 EU:n neuvoston tietosuojatyöryhmässä tullaan valmistelemaan yleisen tietosuoja-asetuksen 97 artiklan edellyttämä neuvoston näkemys, jonka komissio ottaa huomioon tehdessään asetuksen arviointia. Tähän liittyen oikeusministeriö on elokuussa 2019 käynnistänyt laajan lausuntokierroksen selvittääkseen yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiskokemuksia ja toimivuutta kansallisella tasolla.

Pääministeri Antti Rinteen hallituksen ohjelmassa (6.6.2019) todetaan, että Suomi edistää kansalaisten ja yritysten tietosuojaa ja digitaalisia toimintaedellytyksiä.

Asiakirjat

COM (2019) 374 final: Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle;
Data protection rules as a trust-enabler in the EU and beyond - taking stock

Tiedonannon taustamateriaalina toimineen monisidosryhmäisen asiantuntijaryhmän raportti yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisesta:

<https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupMeeting&meetingId=15670&Lang=FI>

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

OM / Jassi Saurio, jassi.saurio@om.fi, puh. 02951 50235

OM / Tanja Jaatinen, tanja.jaatinen@om.fi, puh. 02951 0056

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite COM(2019) 374 final

Asiasanat Hoitaa	tietosuoja LVM, OM, VM
Tiedoksi	EUE, LIIVI, MMM, OKM, PLM, SM, STM, TULLI, UM, VNK, VTV, YM
